

De voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Den Haag
29 juni 2005

Ons kenmerk
PO/KO/2005-28402

Uw brief van
14 juni 2005

Uw kenmerk
2040516430

Onderwerp
Lesmethoden in het Primair Onderwijs

Hierbij zend ik u het antwoord op de vragen van het lid Vergeer (SP) over een onderzoek van TNS NIPO naar de ouderdom van lesmateriaal in het primair onderwijs.
De vragen werden mij toegezonden met uw brief van 14 juni 2005, kenmerk 2040516430.

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

(Maria J.A. van der Hoeven)

Vragen van het lid Vergeer (SP) aan de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap over een onderzoek van TNS NIPO naar de ouderdom van lesmateriaal (kenmerk 2040516430, ingezonden 13 juni 2005).

1.

Wat is uw mening over het feit dat ruim de helft van alle kinderen uit het basisonderwijs werkt met verouderde lesmethoden?¹

Ik heb het onderzoeksrapport 'Actualiteit van leesmethoden in het Primair Onderwijs' van TNS NIPO gelezen en daarin constateren de onderzoekers dat 44% van de lesmethoden negen jaar of ouder is (tabel 1 op pagina 4).

Een definitie van 'verouderd lesmateriaal' wordt in de rapportage niet gegeven. Het bekostigingsstelsel basisonderwijs (programma's van eisen voor het jaar 2005) gaat uit van een afschrijvingstermijn van acht jaar voor lesmethoden.

De onderzoekers gaan bij de vaststelling van de leeftijd van een lesmethode uit van het jaar van uitgave van de methode. Daarbij wordt aangetekend dat de lesstof, vanwege ontwikkel- en realisatietijd, gemiddeld drie jaar ouder is.

Scholen maken over het algemeen veel werk van het kiezen van een nieuwe lesmethode. Het is zeker niet ongewoon dat hun keuze valt op een methode die een paar jaar eerder is uitgebracht. Voor scholen is dat een nieuwe methode, maar voor de onderzoekers staat de teller dan al op bijvoorbeeld twee jaar. En voor de actualiteit van de lesstof wordt daar nog eens drie jaar ontwikkeltijd bijgeteld.

De constatering dat ruim de helft van alle kinderen uit het basisonderwijs met verouderde lesmethoden werkt, ligt in mijn optiek een stuk genuanceerder.

2.

Hoe is het mogelijk dat er scholen zijn die werken met lesmethoden van tussen de vijftien en zeventien jaar oud, achttien jaar of ouder en zelfs drieëntwintig jaar en ouder?

Volgens het onderzoek heeft 7% van de scholen lesmethoden van vijftien jaar of ouder. Dat verschilt per leergebied: zo heeft geen enkele school een rekenmethode van vijftien jaar of ouder en heeft 17% van de scholen een geschiedenismethode van vijftien jaar of ouder.

Scholen zijn zelf verantwoordelijk voor de keuze van hun lesmethoden. Zij bepalen ook zelf het moment van vervanging van een methode. Op basis van de bekostiging zijn scholen in staat hun lesmethoden om de acht jaar te vervangen.

Het feit dat scholen lesmethoden bezitten van vijftien jaar of ouder, wil lang niet altijd zeggen dat mogelijk verouderde leerstof wordt aangeboden. Veel scholen gebruiken naast hun lesmethoden andere (actuele) materialen. Kennisnet, bijvoorbeeld, heeft een rijke sortering lesmateriaal over uiteenlopende onderwerpen en leergebieden.

¹ Persbericht TNS NIPO, 9 juni jl., "Ruim helft basisscholen werkt met verouderd lesmateriaal".

3.

Ziet u een relatie tussen de bekostiging van een school en de ouderdom van de lesmethoden?

Nee, zoals eerder opgemerkt zijn scholen op basis van de bekostiging in staat hun lesmethoden om de acht jaar te vervangen. Het is aan de scholen zelf hier keuzes in te maken.

4.

Zijn er scholen die lesmethoden niet vernieuwen vanwege de prijs van de leermiddelen?

Het onderzoek van TNS NIPO, dat in opdracht van de GEU (Groep educatieve uitgeverijen) is uitgevoerd, doet geen uitspraken over de beweegredenen van scholen om hun lesmethoden op een later moment te vervangen.

5.

Zijn er scholen die lesmethoden niet vernieuwen om dat de bekostiging niet toereikend is?

Zie mijn antwoord op vraag 3.

6.

Zijn er andere oorzaken dan prijs en budget te noemen die invloed hebben op de beslissing om lesmethoden niet te vernieuwen?

Van sommige scholen hoor ik dat zij bepaalde leergebieden (zoals wereldoriëntatie) thematisch organiseren en dan vooral gebruik maken van andere bronnen (naslagwerken, internet etc.). Het vervangen van de lesmethode aardrijkskunde of geschiedenis is dan niet aan de orde. Andere scholen werken met zelf ontwikkeld lesmateriaal (al dan niet in aanvulling op de lesmethode) en ook dat kan van invloed zijn op de beslissing om al dan niet een nieuwe methode aan te schaffen. Het onderzoeksrapport zegt, zoals eerder gemeld, niets over de beweegredenen van scholen en ook ik beschik niet over deze gegevens.

7.

Wat is de rol van de Inspectie van het Onderwijs in dezen?

De Inspectie ziet toe op de kwaliteit van het onderwijs. Eén van de aspecten van het toezichtskader Primair Onderwijs is het leerstofaanbod. Daarbij worden de gehanteerde lesmethoden betrokken. Uiteraard gaat het er niet zozeer om welke lesmethoden scholen gebruiken, maar wel of het leerstofaanbod de kerndoelen dekt, een doorgaande lijn heeft en gericht is op een brede persoonlijke ontwikkeling. Scholen verantwoorden zich in hun schoolplan onder meer over hun werkwijze.

8.

Wat onderneemt u om ervoor te zorgen dat alle kinderen onderwijs krijgen dat aansluit bij actuele ontwikkelingen, zoals de invoering van de euro en de ondergang van de DDR en de Sovjet-Unie?

De structurele bekostiging voorziet in een afschrijvingstermijn van acht jaar voor lesmethoden. Daarnaast worden, bijvoorbeeld in het geval van de invoering van de euro, incidentele middelen beschikbaar gesteld, die scholen in staat stellen nieuwe lesmethoden aan te schaffen.

9.

Wat onderneemt u om ervoor te zorgen dat alle kinderen onderwijs krijgen dat recht doet aan ontwikkelingen in de manier van leren?

Het is de verantwoordelijkheid van de school om hun onderwijs zo in te richten dat dit tegemoetkomt aan de verschillen tussen kinderen en dus ook aan de manier waarop kinderen leren. De inspectie ziet hierop toe.

Ik stimuleer en faciliteer nieuwe ontwikkelingen: bijvoorbeeld via projecten als VTB (praktijkgericht leren), TOM (krachtige leeromgeving; o.a. meervoudige intelligentie), ICT op school en Cultuur en School.

10.

Hoe is de stand van zaken met betrekking tot de ouderdom van lesmethoden in het voortgezet onderwijs?

Daarover kan ik geen uitspraken doen. Schoolbesturen in het voortgezet onderwijs ontvangen lumpsumbekostiging en kunnen bij de inzet daarvan zelf keuzes maken. Dat geldt dus ook voor het lesmateriaal. In tegenstelling tot het primair onderwijs wordt voor het voortgezet onderwijs niet gewerkt met te hanteren afschrijvingstermijnen.